Από το Συναξάρι - Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 24 Μαρτίου, 2019

Την ημέρα αυτή που ακολουθεί λίγο μετά την εαρινή ισημερία, καθώς το σκοτάδι της νύχτας φθάνει στο τέρμα της υπεροχής του έναντι της ημέρας και αρχίζει να υπερτερεί το φως, η Εκκλησία εορτάζει τη σύλληψη του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και την κάθοδο, στο σκότος και τον ζόφο του κόσμου, του Ηλίου της Δικαιοσύνης, η οποία ανέστρεψε τον ρου του χρόνου και της ιστορίας και από κάθοδο προς τον άδη τον έκανε ανύψωση προς την οριστική άνοιξη της αιωνιότητας.

Ρίζα και αρχή όλων των δεσποτικών εορτών, στις οποίες μνημονεύουμε κατ' έτος τη Σωτηρία μας, η εορτή αυτή του Ευαγγελισμού (1) πρέπει να εορτάζεται πάντα στην ίδια ημερομηνία, επειδή σύμφωνα με αρχαία παράδοση ο κόσμος δημιουργήθηκε από τον Θεό κατά τον μήνα Μάρτιο και στις 25 Μαρτίου ακριβώς ο Αδάμ, πλανηθείς από την υπόσχεση του όφεως και θέλοντας να γίνει θεός, παρέβη τη θεία εντολή και εξορίστηκε από τον Παράδεισο. (2) Άρμοζε λοιπόν η ίαση της φύσεώς μας να επιτελεστεί, ως δεύτερη δημιουργία, διά των ιδίων μέσων και τις ίδιες ημέρες όπως η πτώση μας. Και καθώς το ανθρώπινο γένος υποδουλώθηκε στον θάνατο διά της παρακοής της Εύας, στην άνοιξη του κόσμου, άρμοζε να λυτρωθεί κατά τον Μάρτιο μήνα διά της υπακοής της Παρθένου. Αναπτύσσοντας με θαυμαστό τρόπο αυτή τη θεολογία των αντιστοιχιών στην Οικονομία της Σωτηρίας, ο άγιος Ειρηναίος Λουγδούνου γράφει σχετικά: «***Και ως εκείνη εξηπατήθη εις το παρακούσαι του Θεού, ούτω και αυτή επείσθη υπακούσαι τω Θεώ, ίνα της παρθένου Εύας η Παρθένος Μαρία γένηται παράκλητος· και ως συνεδέθη τω θανάτω το γένος των ανθρώπων διά παρθένου, ελύθη διά παρθένου, αντιταλαντευθείσης της παρθενικής παρακοής διά της παρθενικής υπακοής***». (3)

Μετά την πτώση μας ο Θεός, μακροθυμών μέσα στην άπειρη ευσπλαχνία του, προετοίμασε σιγά σιγά την ανθρωπότητα, από γενεά σε γενεά, με γεγονότα άλλοτε ευμενή και άλλοτε δυσμενή, **στην πραγματοποίηση του Μεγάλου Μυστηρίου, το οποίο κρύπτεται προαιωνίως στην Τριαδική Βουλή, την Ενανθρώπηση του Λόγου**. **Ενώ ο Κύριος γνώριζε ήδη εκ των προτέρων ποιο θα ήταν το σφάλμα του ανθρώπου και οι τραγικές του συνέπειες, παρ' όλα αυτά δημιούργησε την ανθρώπινη φύση έχοντας κατά νουν το τέρμα αυτού του μυστηρίου**, ώστε να ετοιμάσει μια μητέρα, (4) η οποία με την ωραιότητα της άσπιλης ψυχής της, περιβεβλημένης με τα στολίδια όλων των αρετών, **θα είλκυε πάνω της το βλέμμα του Παντοδύναμου** και θα απέβαινε

νυφική παστάδα του Λόγου, δοχείον του τα πάντα Περιέχοντος, Παλάτιον του Επουρανίου Βασιλέως και πέρας του θείου σχεδίου.

Έξι μήνες μετά τη θαυματουργή σύλληψη εκείνου που επρόκειτο να είναι σε όλα Πρόδρομος του Σωτήρος (Λουκ. 1:17), ο Γαβριήλ, ο Άγγελος της θείας ευσπλαχνίας, στάλθηκε από τον Κύριο στη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας, προς την Παρθένο Μαρία, η οποία μετά την έξοδό της από τον Ναό είχε μνηστευθεί τον δίκαιο και αγνό Ιωσήφ, ώστε να γίνει εκείνος φύλακας της παρθενίας της. Φανερώθηκε αιφνίδια στην κατοικία με ανθρώπινη όψη κρατώντας ράβδο και χαιρέτησε εκείνην που θα γινόταν των δακρύων της Εύας η λύτρωσις, λέγοντας: «*Χαίρε, κεχαριτωμένη, ο Κύριος μετά σού*» (Λουκ. 1:28). Παραξενεμένη από την εμφάνιση αυτή, η Μαρία άφησε να πέσει το αδράχτι της, και ταραγμένη από τα λόγια αυτά του ασώματου, αναρωτιόταν μήπως αυτό το χαρμόσυνο άγγελμα δεν ήταν, όπως και στην Εύα, παρά μια ακόμη πλάνη από εκείνον που μπορεί να μετασχηματίζεται σε άγγελο φωτός (Β’ Κορ. 11:14). Ο άγγελος όμως την καθησύχασε λέγοντας: «*Μη φοβού, Μαριάμ· εύρες γαρ χάριν παρά τω Θεώ. Μη παραξενεύεσαι από την εμφάνισή μου και από αυτά τα χαρμόσυνα λόγια, επειδή, πλανηθείσα άλλοτε από τον όφι, η φύση σου καταδικάσθηκε σε κόπους και ωδίνες, γιατί ήρθα να σου αναγγείλω την αληθινή χαρά και την απολύτρωση από την κατάρα της πρώτης μητέρας (πρβλ. Γεν. 3:16). Ιδού συλλήψη και τέξη υιόν –εκπληρώνοντας την πρόρρηση του προφήτου Ησαΐα που έλεγε: Ιδού η παρθένος εν γαστρί έξει και τέξεται υιόν (Ησ. 7:14)– και καλέσεις το όνομα αυτού Ιησούν (που σημαίνει Σωτήρ). Ούτος έσται μέγας και υιός υψίστου κληθήσεται (Λουκ. 1:30)*».

Ακούγοντας τα απίστευτα αυτά λόγια η παρθένος αναφώνησε: «*Πώς έσται τούτο, επεί άνδρα ου γινώσκω;*» Δεν έθετε σε αμφισβήτηση τα θεία λόγια από έλλειψη πίστεως, όπως ο Ζαχαρίας που τιμωρήθηκε γι’ αυτό με αλαλία (Λουκ. 1:20), αλλά αναρωτήθηκε τίνι τρόπω το μυστήριο αυτό μπορούσε να πραγματοποιηθεί στην περίπτωσή της, χωρίς τη γαμήλια ένωση, που είχε καταστεί ο νόμος αναπαραγωγής του γένους των ανθρώπων του υποταγμένου στη φθορά. Κατανοώντας τις αμφιβολίες της, ο Άγγελος δεν την έψεξε καθόλου αλλά της εξήγησε τον καινοφανή τρόπο αυτής της συλλήψεως: «*Πνεύμα άγιον επελεύσεται επί σε, και δύναμις υψίστου επισκιάσει σοι*». Κατόπιν, αφού της υπενθύμισε ότι η Ελισάβετ, την οποία αποκαλούσαν «στείρα», συνέλαβε υιό στα γεράματά της, της κατέδειξε ότι ***Θεός όπου βούλεται νικάται φύσεως τάξις*** (5) και τη διαβεβαίωσε ότι με την επέλευσή του το Άγιο Πνεύμα επρόκειτο να επιτελέσει θαύμα εισέτι μεγαλύτερο από τη δημιουργία του κόσμου. Κλίνας τους ουρανούς, ο Βασιλεύς του σύμπαντος, ο τα πάντα πληρών, εαυτόν εκένωσεν (Φιλ. 2:7), από άφατη συγκατάβαση, ώστε να κατοικήσει εντός της, να ανακραθεί σε ένωση με την ανθρώπινη φύση ασυγχύτως, και να ενδυθεί την ανθρώπινη σάρκα, βαμμένη με το παρθενικό αίμα της, σαν βασιλική πορφύρα.

Κλίνοντας τότε το βλέμμα της ταπεινά στη γη, αποδεχόμενη το θείο σχέδιο με όλο

της το θέλημα, η Παρθένος αποκρίθηκε: «*Ιδού η δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά το ρήμα σου!*»

Με τα λόγια αυτά αποδέχθηκε –και μαζί της όλη η ανθρώπινη φύση– την έλευση σε αυτήν της θείας δυνάμεως που της μετέδιδε ο λόγος του Αγγέλου.**Ακριβώς εκείνη τη στιγμή συντελέστηκε η σύλληψη του Σωτήρος**. **Ο Υιός του Θεού γίνεται Υιός του ανθρώπου: ένα Πρόσωπο σε δύο φύσεις**. **Ο Θεός ενδύεται την ανθρωπότητα και η Παρθένος γίνεται αληθινά Θεοτόκος, έτσι ώστε χάριν αυτής της ανταλλαγής φυσικών ιδιοτήτων, οι άνθρωποι, λυτρωμένοι από την φθορά, δύνανται να γίνουν υιοί Θεού κατά χάριν.**

Η εκπλήρωση του μυστηρίου αυτού της Ενανθρωπήσεως, αγνώστου ακόμη και στους αγγέλους, δεν υπήρξε επομένως μόνον έργο του Πατρός, εν τη συγκαταβάσει του, του Υιού που κατήλθε εκ των ουρανών, και του Πνεύματος που επισκίασε την Παρθένο, αλλά ο Κύριος προσδοκούσε αυτήν, που την είχε διαλέξει από όλες τις γυναίκες, να πάρει ενεργό μέρος με την ελεύθερη και εκούσια συγκατάθεσή της, ώστε η Σωτηρία του ανθρωπίνου γένους να αποτελέσει έργο από κοινού του θείου θελήματος και της ανθρωπίνης πίστεως. Επομένως διά μέσου μιας **ελεύθερης συνέργιας της ανθρωπότητος με τη θεία βουλή εκπληρώθηκε το Μέγα Μυστήριο** , που προετοιμαζόταν προ πάντων των αιώνων: «*Εκείνος ενηνθρώπησεν ίνα ημείς θεοποιηθώμεν*», (6) και **η Παρθένος**, η Νύμφη η ανύμφευτη, **αποβαίνει για την ανακαινισμένη φύση μας πηγή και αιτία παντός αγαθού**.

Προαναγγελθείσα από τις **προτυπώσεις** των προφητών, όπως η *άφλεκτος βάτος* (Γεν. 3:14), το όρος του οποίου *ου ετμήθη λίθος* (Δαν. 2:34) *η πύλη η κεκλεισμένη* από την οποία θα διέλθει μόνον ο Θεός (Ιεζ. 44:2), η Θεοτόκος είναι ***η ζώσα Κλίμαξ*** (Γεν. 28:10-17) διά της οποίας κατήλθε ο Θεός και επιτρέπει στους ανθρώπους να ανέλθουν στον ουρανό. **Ανοίγεται στους ανθρώπους ένας νέος τρόπος υπάρξεως: η παρθενία, χάρις στην οποία το σώμα του ανθρώπου κατά το παράδειγμά της καλείται να γίνει ναός Θεού** (Α’ Κορ. 3:16· 6:19).

Η κτίση ολόκληρη, που υπετάγη άλλοτε στη φθορά από την αμαρτία του ανθρώπου, **προσδοκούσε και εκείνη το «Ναι!» της Παρθένου**, που ανήγγελλε την **απαρχή της λύτρωσης**. Γι’ αυτό σήμερα τα ουράνια και τα επίγεια ενωμένα σχηματίζουν εορταστική χορωδία με τους υιούς του Αδάμ, για να δοξάσουν τον Θεό τιμώντας τη σύλληψή Του δια της ανύμφευτης μητρός Του.

(1) Η εορτή του Ευαγγελισμού καθιερώθηκε επί βασιλείας Ιουστινιανού (περί το 542).

(2) Αναφέρεται επίσης ότι κατά τον μήνα Μάρτιο ο εβραϊκός λαός εξήλθε από την Αίγυπτο και διέσχισε την Ερυθρά Θάλασσα *αβρόχοις ποσί*, ότι ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός ανέστη εκ νεκρών στις 25 Μαρτίου και ότι η τελική ανάσταση και η Κρίση θα λάβουν χώρα και αυτές την ίδια ημερομηνία.

(3) Άγιος Ειρηναίος, *Κατά αιρέσεων Ε'*, 19, 1, SC 153, 249-251.

(4) Είναι η διδασκαλία του αγίου Νικολάου Καβάσιλα στην Ομιλία εις τον Ευαγγελισμόν 8 (Η Θεομήτωρ, «Επί τας πηγάς», Αθήνα 1968, σελ. 150) εμπνευσμένη πιθανόν από τον άγιο Μάξιμο τον Ομολογητή.

(5) Τρίτο Στιχηρό Εσπερινού του Ευαγγελισμού, και Ιωάννου Χρυσοστόμου, Ομιλία εις την Γέννησιν, PG 56, 385.

(6) Αγίου Αθανασίου, *Περί ενανθρωπήσεως του Λόγου* 54, PG 25, 192· Προς Αδέλφιον, 4, PG 26, 1077.

(Από το βιβλίο: Νέος Συναξαριστής της Ορθοδόξου Εκκλησίας, υπό Ιερομονάχου Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου. Τόμος έβδομος, Μάρτιος, σελ. 248. Ίνδικτος, Αθήναι 2006)

(Πηγή ψηφ. κειμένου: koinoniaorthodoxias.org*)*